

PAPIESKI INSTYTUT STUDIÓW KOŚCIELNYCH

Zespół nr 30

**Zbiór materiałów archiwalnych dotyczących
Banku Leków „Na Ratunek”
1980-2003**

Inwentarz

Opracowała dr Lidia Potykanowicz-Suda

Rzym 2017

Wstęp

Po drugiej wojnie światowej tzw. władza ludowa narzuciła Polsce i stopniowo wprowadzała system gospodarki wzorowany na rozwiązaniach sowieckich. Główną jego cechą było podporządkowanie ekonomii komunistycznej ideologii. Funkcjonowanie przez dziesięciolecia takiego sposobu zarządzania gospodarką spowodowało, iż pod koniec lat 70. XX w. Polska znajdowała się w stanie ostrego kryzysu. Problemy ekonomiczne były bezpośrednim impulsem do wybuchu masowych strajków w lipcu i sierpniu 1980 r., które zakończyły się podpisaniem porozumień społecznych i powstaniem Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Masowo powstające w zakładach pracy, instytucjach, komisje zakładowe informowały władze związkowe o rzeczywistej sytuacji w wielu dziedzinach życia. Ekonomiczna zapaść uwidoczniła się także w kondycji opieki zdrowotnej gdzie brakowało leków, sprzętu medycznego. Stało się to impulsem do powołania przez NSZZ „Solidarność” 2 grudnia 1980 r. Banku Leków „Na Ratunek”. Główny Komitet Banku powstał przy Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność w Gdańsku. Jego pełnomocnikiem w stosunkach z organizacjami polonijnymi oraz Polakami zamieszkałymi poza granicami kraju został mecenas Zbigniew Gryszkiewicz. Apele o ofiarność Polonii na pomoc medyczną dla kraju szybko przyniosły odzew i Bank Leków objął swoją działalnością niemal całą Polonię światową oraz wiele zagranicznych organizacji charytatywnych. Szczególnie pomoc ta nasiliła się po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce. Wsparciem objęto przede wszystkim szpitale, którym przekazywano wszelkiego rodzaju leki i sprzęt medyczny (od igieł i rękawic chirurgicznych po aparaty rentgenowskie) opatrunki i środki higieny. Z ogromną pomocą pospieszyła Fundacja Charytatywna Kongresu Polonii Amerykańskiej organizując specjalne konwoje nie tylko z pomocą medyczną, ale też odzieżą, obuwciem. Duży udział w tej wielkiej akcji dobroczynnej na rzecz Polski miały wówczas też skupiska Polonii i ludzie zatroskani o losy Polaków w Europie Zachodniej m.in. z Niemiec, Holandii, Danii, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Włoch.

Zbiór materiałów archiwalnych dotyczących Banku Leków „Na Ratunek” został zdeponowany w Papieskim Instytucie Studiów Kościelnych (PISK) w 1984 r. Zbigniew Gryszkiewicz, twórca zbioru w 2003 r. zabrał z Instytutu większość archiwaliów i przekazał je reaktywowanej Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” w Gdańsku. Z zabranych materiałów wykonał kopie, które w tym samym roku przekazał do PISK, dołączając inne archiwalia. Zbiór tworzyła częściowo uporządkowana przez aktotwórcę dokumentacja dotycząca działalności Banku Leków na terenie Włoch oraz wnioski do Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski na leczenie we Włoszech. Pozostałe archiwalia znajdowały się w rozsypie. W takcie segregacji wstępnej wydzielono nieuporządkowaną dokumentację, a następnie usystematyzowano ją na grupy według porządku rzeczowo-chronologicznego - dołączając dokumentację wcześniej uporządkowaną przez aktotwórcę - i ujęto w oddzielne jednostki archiwalne. Na zawartość uporządkowanego zespołu składają się m.in. informacje o powołaniu Banku Leków, jego działalności na terenie Danii, Wielkiej Brytanii, Włoch, o pomocy medycznej Kongresu Polonii Amerykańskiej i Kanadyjskiej. Osobną grupę akt tworzą wnioski

Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski na leczenie we Włoszech, listy prywatne do Gryszkiewicza z prośbą o pomoc. Na końcu zespołu dołączono list przewodniczącego KK NSZZ Solidarność Janusza Śniadka do o. Hieronima Fokcińskiego SJ, rektora PISK, z podziękowaniem za możliwość złożenia archiwaliów w depozycie. W trakcie porządkowania akt nie dokonano brakowania. Opracowany zespół liczy 19 jednostek archiwalnych, co stanowi 0,27 mb. akt i obejmuje on lata 1980-2003.

dr Lidia Potykanowicz-Suda

Bibliografia:

Źródła

Papieski Instytut Studiów Kościelnych:

Zespół nr 3: Spuścizna Karola Kleszczyńskiego [1861] 1917-1996, sygn. 340-350.

Zespół nr 30: Zbiór materiałów archiwalnych dotyczących Banku Leków „Na Ratunek” 1980-2003, sygn. 1-8, 18-19.

Opracowania

Biernacki Z., *Z działalności Prymasowskiego Komitetu Pomocy Bliźniemu* [w:] *Kościół i społeczeństwo wobec stanu wojennego*, red. W. J. Wysocki, Warszawa 2004, s. 147–152.

Gryz R., *Polityka władz PRL wobec Kościoła w stanie wojennym (1981–1983)* [w:] *...Et Quorum Pars Magna Fui...Księga pamiątkowa poświęcona profesorowi Zbigniewowi Janowi Góralskiemu*, red. W. Kalwat, A. Penkala, Kielce 2003, s. 335–359.

Komitet Solidarności z „Solidarnością” we Włoszech 1981-1990 [1991]. Inwentarz, oprac. L. Potykanowicz-Suda, Rzym 2017 [dostęp: pisk.jezuici.pl].

Potykanowicz-Suda L., Staszewska-Katolik H., Strykowski K., *Opracowywanie akt* [w:] *Poradnik dla archiwisty instytucji polskiej na Obczyźnie*, red. J. Krochmal, Warszawa 2006.

Wojdon J., *Pomoc Polonii Amerykańskiej dla Polski po 1939 roku. Zarys zagadnienia*, „Studia Polonijne”, 30, 2009, s. 261-270.

Sygn.	Tytuł	Daty	Opis j.a.	Uwagi
1	Powołanie Banku Leków, pełnomocnictwa dla Zbigniewa Gryszkiewicza	1980-1981	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.	
2	Komitet Główny Banku Leków przy KK NSZZ „Solidarność” w Gdańsku [korespondencja, informacje]	1980-1981	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; ang.; pol.	
3	Działalność Banku Leków na terenie Danii [informacje]	1982	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.	
4	Sprawozdanie z pomocy medycznej Kongresu Polonii Kanadyjskiej	1981	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; ang.; pol.	
5	Bank Leków i inna pomoc Polaków i Kongresu Polonii Amerykańskiej [korespondencja, informacje, sprawozdania, wycinki prasowe]	1982-1986	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; ang.; pol.	
6	Działalność Banku Leków w Wielkiej Brytanii [korespondencja, informacje, plakaty]	1981-1982	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; ang.; pol.	
7	Działalność Banku Leków na terenie Włoch, t. I [korespondencja, sprawozdania, druki ulotne]	1981-1982	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; druk; pol.; wł.	
8	Działalność Banku Leków na terenie Włoch, t. II [korespondencja, sprawozdania, druki ulotne]	1981-1983	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; druk; pol.; wł.	
9	Projekty papieru firmowego Banku Leków	brak daty	akta luźne; stan dobry; italika; druk; pol.	
10	Pisma do Sekretariatu Prymasa Polski o pomoc medyczną	1982-1983	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; ang.; pol.	
11	Wnioski Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski na leczenie we Włoszech, t. I	1982-1983	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.; wł.	
12	Wnioski Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski na leczenie we Włoszech, t. II	1983	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.; wł.	
13	Informacje, gazety, ulotki o sytuacji w Polsce i „Solidarności”	1982	akta luźne; stan dobry; italika; druk; pol.; wł.	
14	Listy prywatne do Zbigniewa Gryszkiewicza – pełnomocnika Banku Leków, t. I	1981-1982	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.	

15	Listy prywatne do Zbigniewa Gryszkiewicza – pełnomocnika Banku Leków, t. II	1982-1983	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.
16	Notatki odręczne, fiszki z różnymi informacjami, adresami prawdopodobnie Zbigniewa Gryszkiewicza	brak daty	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis, rękopis; pol.; wł.
17	Zbiór wizytówek, obrazków świętych, biletów prawdopodobnie Zbigniewa Gryszkiewicza	1982	akta luźne; stan dobry; italika; druk; pol.
18	Pisma Zbigniewa Gryszkiewicza do O. Hieronima Fokcińskiego, dyrektora PISK	2003	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.
19	List przewodniczącego KK NSZ „Solidarność” Janusza Śniadka do o. Hieronima Fokcińskiego SJ, dyrektora PISK	2003	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.

Ogólna liczba pozycji: 19

Rzym 2017

dr Lidia Potykanowicz-Suda